

Lorien de Koning en Femke van der Honing

EEN SCHATKIST VOL TEKSTMATERIAAL ONDERZOEKEND LEZEN MET KLASSENTEKSTEN

De Activiteit en Diataal hebben hun kennis gebundeld in een digitale tekstenbank voor het primair onderwijs. De tekstenbank met Klassenteksten biedt leesteksten die aansluiten bij de belevingswereld van kinderen, geordend naar thema en niveau, met boeken- en filmtips en suggesties voor activerende werkvormen. Dit schooljaar is een groep scholen gestart met het werken met Klassenteksten. Hoe wordt er op de scholen gewerkt met het materiaal? En hoe wordt de onderzoekende houding van de kinderen geactiveerd?

Begrijpend lezen is een belangrijke voorspeller voor schoolsucces (o.a. Boerma et al, 2009). Het gaat er bij begrijpend lezen om dat de lezer schriftelijke bronnen, interessante teksten, met overtuiging en plezier te lijf gaat. Het lezen van teksten vraagt nogal wat van de leerlingen. Zo moeten ze zich willen 'vastbijten' in langere zinnen, moeilijke begrippen en onbekende woorden. Dit lukt beter wanneer leerlingen betrokken worden bij de onderwerpen waarover zij lezen (Pompert, 2004). Betrokkenheid zorgt voor meer motivatie en leesplezier. Precies op die onderdelen scoren Nederlandse kinderen internationaal gezien niet zo goed (Meelissen et al, 2012). Uit onderzoek van Stoeldraijer en Förerr (2008) blijkt dat het percentage kinderen dat begrijpend lezen op school leuk vindt in de tijd dat het onderzoek is uitgevoerd zelfs daalde van 50% (groep 4) naar 25% (groep 8).

GEMOTIVEERD LEZEN VANUIT ONDERZOEKSVRAGEN
Kinderen moeten op school geprikkeld worden om allerlei

tekstsoorten te lezen die aansluiten bij hun ervaringen en vragen en die hun onderzoekende houding activeren. Samen lezen over onderwerpen die spelen, kwesties die vragen om een oplossing en vragen die beantwoord moeten worden, zorgen voor intrinsieke motivatie. Als de teksten ertoe doen en aantrekkelijk zijn, is een stevig fundament voor leesmotivatie gelegd (Pompert, 2004). Het is voor leraren lastig om leesteksten te vinden die aansluiten bij de onderzoeksvragen van de kinderen en die op het juiste leesniveau zijn. Daarom is 'Klassenteksten' ontwikkeld. Een digitale tekstenbank waar leraren op thema en leesniveau actuele teksten kunnen vinden voor hun leerlingen. Een aantal scholen is dit jaar gestart met het materiaal uit Klassenteksten. Juf Hannie, leraar van groep 7-8 op basisschool Immanuel, werkt met het thema 'Kinderrechten'. Ze maakt bij dit thema gebruik van het Klassentekstenpakket 'Fair Trade'. Iedere week biedt juf Hannie haar leerlingen verschillende leesteksten aan, veelal bij onderzoeksvragen van de kinderen.

Voor het opzoeken van deze teksten maakt juf Hannie gebruik van Klassenteksten. Juf Hannie: "De teksten zijn overzichtelijk opgesteld. Daardoor heb je vlot heel wat teksten voorhanden. Er is voor iedere leerling wat te vinden en je ziet meteen op welk leesniveau de tekst een beroep doet. Dit scheelt erg veel voorbereidingstijd." Vervolgens kan juf Hannie de teksten direct in de klas behandelen. Moeilijke passages worden besproken met de leerlingen en de onderzoeksvragen van leerlingen worden beantwoord.

PRETEACHING

Ook juf Alie, leraar van groep 4 op basisschool de Schakel, maakt gebruik van Klassenteksten. Zo heeft zij in haar thema 'Feest' gebruik gemaakt van de werkvormsuggestie bij het boek 'Beer is jarig'. Juf Alie: "Ik maakte me zorgen om het taalniveau van drie leerlingen en hun beperkte inbreng in de grote kring. Met deze drie leerlingen heb ik het boek eerst besproken in de kleine kring. Daarna ben ik met de hele groep in gesprek gegaan over de verjaardag: "Waar denk je aan? Wat hoort er bij een verjaardag?" Hier is een woordveld bij ontstaan: ik wilde inzetten op woordenschatuitbreiding bij alle kinderen. Daarna heb ik het boek geïntroduceerd. We hebben samen de illustraties bekeken. Daarbij stelde ik basisvragen uit de werkvormsuggesties van Klassenteksten: "Hoe kijkt beer? Wat denken we, gaat dit een leuk feestje worden? Wat kan er gebeuren?" Het was mooi om te zien dat de leerlingen uit de kleine kring nu wel iets in de grote kring konden inbrengen. Zo merkte Ilona op dat beer niet blij was, omdat er misschien iets niet goed ging op zijn feestje. En Bas vertelde dat hij wel wist wat het was 'om je ogen tot spleetjes te knijpen' en hij demonstreerde dat zelfs in de kring. Aan het eind hebben we besproken of muis een goede vriend is voor beer en wat het inhoudt om een goede vriend voor iemand te zijn. Het is prettig dat de werkvormsuggesties zo goed toe te passen zijn in de klas en dat ze gekoppeld zijn aan interessante teksten en boeken."

THEMATISCH LEZEN OP NIVEAU

In Klassenteksten is er voor leraren én leerlingen tekstmateriaal te vinden, geordend naar niveau. Binnen een thema is het mogelijk om te zoeken op teksten, werkvormen, boekentips en filmpjes. Per schooljaar worden er vier thema's uitgewerkt met materiaal voor groep 1 tot en met groep 8. Thema's die aan bod komen zijn o.a.: De wereld van techniek, Leven in oorlogstijd, Sport en spel en Fair Trade. Via het archief zijn oude thema's altijd op te vragen en kan er ook gezocht worden op losse teksten. Dit laatste is ideaal als scholen zelf een thema

willen samenstellen. Binnen de database worden teksten geordend naar soort. Zo zijn er bij een thema verhalende teksten die de onderwerpen en thema's vaak realistischer maken. Ook zijn er actuele teksten, poëtische teksten en onderzoeksteksten. Onderzoeksteksten sluiten aan bij de vragen van de kinderen en diepen een onderwerp uit. De teksten zijn geordend naar referentieniveau. Deze indeling in niveaus kan de leraar bijvoorbeeld gebruiken om te beoordelen of hij de leerlingen extra ondersteuning moet bieden bij het lezen van de tekst. Kinderen kunnen zelf ook teksten zoeken op niveau, thema of tekstsoort. Via werkvormen worden tips en suggesties gedaan voor het werken in een kleine kring of een boekenkring en wordt de coöperatieve vorm 'expert lezen' belicht. Bij expert lezen werken kinderen samen om tot een goed begrip van een langere tekst te komen. Om het thema nog breder te trekken worden er boeken- en filmtips gegeven. Zo komen de kinderen in aanraking met verschillende media. Kinderen kunnen en willen vaak meer dan we denken, als ze maar gemotiveerd zijn!

Meer weten?

Kijk dan op www.klassenteksten.nl.

LITERATUUR

- Boerma, I., Manders, A. & Markhorst, M. (2009). Begrijpend lezen nieuwe stijl. In: Brouwer, T (2009). *Taalspecialisten aan het werk*. Enschede: SLO en EDventure.
- Meelissen, M., Netten, A., Drent, M., Punter, R, Droop, M.Verhoeven, L. (2012). *Pirls- en TIMSS-2011. Trends in leerprestaties in lezen, rekenen en natuuronderwijs*. Nijmegen/Twente: Radboud Universiteit Nijmegen en Universiteit Twente
- Pompert, B. (2004). *Thema's en taal*. Assen: Van Gorcum.
- Stoeldraijer, J. & Förerr, M. (2008). *Effectiever en efficiënter werken aan begrijpend lezen. Taalbeleid Onderwijsachterstanden*. Utrecht: PO-Raad, Projectbureau Kwaliteit.

AUTEURS

Lorien de Koning: Nascholer en onderwijsontwikkelaar bij De Activiteit
Femke van der Honing: Projectleider PO bij Diataal